

15 januari 2025

Adress

diarienummer Ju2024/02070

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar från Sveriges Stadsmissioner

Remittering av betänkandet Mottagandelagen. En ny lag för ordnat asylmottagande och effektivt återvändande (SOU 2024:68).

Remissyttrande över Mottagandelagen. En ny lag för ordnat asylmottagande och effektivt återvändande. Diarienummer Ju2024/02070. Justitiedepartementet.

Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner samlar på nationell nivå den lokala Stadsmissionen i Göteborg, Kalmar, Skåne, Stockholm, Sörmland, Umeå, Uppsala, Västerås, Örebro och Östergötland och arbetar för människor som lever i utsatthet och utanförskap i Sverige. Tillsammans verkar vi på 40-talet orter och möter 5000 - 7000 deltagare dagligen.

Stadsmissionens vision är ett mänskligare samhälle, där alla har makt att forma sina egna liv och är delaktiga i samhället och skriver under på FN:s deklaration om mänskliga rättigheter. Stadsmissionen arbetar lokalt och regionalt med både akuta insatser och stöd till varaktig förändring. Utöver basbehovsstöd som värme, vila, mat och hygien tillhandahålls även ekonomisk, juridisk och social rådgivning, samtalsstöd samt vägledning för att på så sätt bistå människor att få makten över sina egna liv och känna delaktighet i samhället.

Sammanfattning

Utredningens uppdrag och utgångspunkter är enligt Sveriges Stadsmissioner utmanande och problematiska. Våra synpunkter i det tidigare delbetänkandet En ny ordning för asylsökandes boende (SOU 2022:64) vidhålls. Vi anser fortsatt att begränsade rättigheter, mer kontroll och restriktioner inte skulle främja en effektiv asylprocess.

När det gäller alla de åtgärder som föreslås i utredningen vill vi understryka vikten av att de är proportionerliga och respekterar den personliga integriteten och grundläggande mänskliga rättigheter.

Utifrån Sveriges Stadsmissioners erfarenheter av att möta asylsökande och personer utan uppehållstillstånd krävs ett tillitsskapande och stärkande arbete med de barn och vuxna som kommer till Sverige, många gånger i stor utsatthet. Det ökar förutsättningarna för en fungerande integration.

Sveriges Stadsmissioner vänder sig emot utgångspunkten i utredningen att asylsökande ska hänvisas till anläggningsboenden, asylboenden. Vi anser inte att skälen till att asylsökande väljer eget boende framför anläggningsboende i tillräckligt hög grad har utretts och att utredningens slutsatser till stor del bygger på antaganden. Asylsökande bär på svåra erfarenheter av krig, konflikt och förföljelse. Den psykiska ohälsan för denna grupp är enligt vår erfarenhet utbredd. För många innebär en asylutredning stora påfrestningar ovisshet om hur framtiden ska bli. Asylsökande är utelämnade till mottagarlandets myndigheter och därmed särskilt beroende av information. Det är inte lämpligt att många människor i stor utsatthet bor på anläggningsboende med mycket lite flexibilitet i systemet.

En förutsättning för att kunna genomföra utredningens förslag med asylboenden är därmed att de boenden som finns i dag förbättras och att samtliga boendeformer håller en god standard och säkerställer grundläggande skyddsperspektiv.

Sveriges Stadsmissioner framhåller fortsatt att beslut om tilldelning av boende måste kunna överklagas, då detta annars på ett oproportionerligt sätt begränsar asylsökandens rättigheter och inte är i enlighet med en rättsstats grundläggande principer.

Övergripande anser Sveriges Stadsmissioner att många av de åtgärder som föreslås i utredningen inte är proportionerliga och inte respekterar den personliga integriteten och de grundläggande mänskliga rättigheterna. I delar är förslagen rättsosäkra, då det inte är möjligt att överklaga vissa beslut. Det saknas även en genomgripande konsekvensanalys av hur mottagandelagens förslag påverkar barn.

Sveriges Stadsmissioner avstyrker förslagen om närvarokontroll och anmälningsskyldighet, skyldigheten att vistas inom ett begränsat geografiskt område och sanktioner mot de som missköter sig. Dessa förslag är för ingripande i människors rörelsefrihet, integritetskränkande,

riskerar att bidra till allvarliga humanitära konsekvenser och saknar proportionalitet i relation till syftet med mottagandelagen. Det riskerar leda till ökad utsatthet och ett misstänkliggörande av asylsökande och människor i papperslös situation. Status som asylsökande eller som människa i papperslös situation är inte en tillräcklig anledning för att begränsa en persons rörelsefrihet, privat- och familjeliv. Insatserna riskerar att skada integrationsprocessen för asylsökande, drabba enskilda individer och tilliten till systemet.

Sveriges Stadsmissioner anser att förslagen ska följa svensk lagstiftning där man är barn fram till sin 18-års dag. Därmed ska alla barn utan krav på särskilda tillstånd kunna ta del av skolundervisning och sina grundläggande rättigheter. Sverige ska också följa barnkonventionen så att även gymnasieungdomar över 18 år tillförsäkras sin skolgång och grundläggande rättigheter utan restriktioner. Om förslaget implementeras måste samtliga barn upp till 18 år och gymnasieungdomar över 18 år undantas regelverket om närvarokontroller och områdesbegränsning. Det är inte tillräckligt att Migrationsverket ska beakta barnets bästa. Sveriges Stadsmissioner vill att barnets bästa alltid ska väga tyngts och få fullt genomslag i alla bedömningar som angår barnet.

Vi välkomnar samtidigt förslagen som kan täppa till gap i systemet och bidra med tydlighet. Ingen individ ska behöva falla mellan olika system och det är ett viktigt steg i rätt riktning för att säkerställa grundläggande rättigheter för barn som vuxna. Att möjliggöra att utskrivna individer på nytt ska kunna omfattas av mottagandelagen mildrar en del av den nöd individer stått inför de senaste åren. Samtidigt finns fortfarande oklarheter i vilken utsträckning asylsökande och personer med avlägsnandebesluts rättigheter i praktiken kommer att tillgodoses.

Sveriges Stadsmissioner motsätter sig de förslag som utestänger möjligheten för personer som av olika skäl inte vill, kan, eller vågar återvända som att få bistånd eftersom förslaget försätter människor som redan befinner sig i en social sårbarhet i ekonomisk utsatthet.

Vi ser mycket positivt på översynen av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. samt utvärderingen lagändringen som genomfördes 2016.

Vi uppskattar utredningens förslag rörande dagersättningen, men konstaterar att de inte är tillräckliga. För att garantera en skälig levnadsstandard bör dagersättningen först höjas till en adekvat nivå och därefter kopplas till försörjningsstödet indexering. Vi finner det mycket anmärkningsvärt att den nya dagersättningen inte innebär någon förändrad nivå. Sveriges Stadsmissioner har under många år sett hur människor i mottagningssystemet lever under oerhört knappa förhållanden. Barnen drabbas extra hårt av att leva i fattigdom och det har förvärrat deras mående, känsla av trygghet och tillit till samhället. Alla barn har i enlighet

med barnkonventionen samma rättigheter. Därför ska dagersättningsnivån sättas med den utgångspunkten.

Rätten till skälig levnadsstandard fastställs i flera folkrättsligt bindande regelverk som Sverige är anslutet till. Artikel 25.1 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna slår fast att varje individ har rätt till en levnadsstandard som är tillräcklig för att säkerställa hälsa och välbefinnande. Även i Europarådets sociala stadga fastställs rätten till skydd mot fattigdom och social utslagning i artikel 30 och rätten till bostad i artikel 31, vilka också gäller för personer som saknar uppehållstillstånd. Artikel 27 i barnkonventionen reglerar också rätten till en skälig levnadsstandard, med särskilt fokus på barns behov och rättigheter.

Därför är Sveriges Stadsmissioner enig med utredningen att särskilt utsatta grupper, måste kunna få ett långtgående stöd av myndigheter till dess att en trygg boendesituation kan garanteras för dessa grupper.

Vi motsätter oss förslaget som innebär att frivilligt bistånd inte ska kunna utbetalas framöver. Välfärdssamhället Sverige ska hjälpa alla människor i nöd, det är inte civilsamhällets ansvar. Socialtjänsten bör enligt Sveriges Stadsmissioner alltid kunna göra detta, då de har det yttersta ansvaret för individerna som befinner sig i kommunen och måste kunna garantera att alla människor, vid varje givet tillfälle, får sina grundläggande rättigheter tillgodosedda.

Sveriges Stadsmissioner avstyrker förslaget om anmälningsskyldighet för personer som har ett verkställhetsbart avlägsnandebeslut, eftersom åtgärden inte föregås av individuell prövning och dess omfattning närmast går att likna med ett beslut om uppsikt. Förslaget riskerar även att strida mot återvändandedirektivet, där anmälningsskyldighet endast får användas under särskilda omständigheter vid individuellt konstaterad risk för avvikande.

Vi ser att utredningen lyfter hur barn kommer att påverkas negativt av förslagen som helhet och vi anser att det vore anmärkningsvärt att gå vidare med en sådan lagstiftning som tydligt inte lever upp till kraven i barnkonventionen, en konvention som är rättsligt bindande för Sverige sedan 1990 och dessutom gäller som lag sedan 2020. Principen om barnets bästa måste konsekvent reflekteras i såväl lagstiftningen som i den praktiska implementeringen. Barn har enligt FN:s kommitté för barnets rättigheter (FN:s barnrättskommitté) en materiell rättighet att få barnets bästa bedömt, och i första hand beaktat när olika intressen vägs mot varandra i beslut som gäller barnet.¹

Sveriges Stadsmissioner vill att asylsökande ska ges rätt att arbeta och tillträde till arbetsmarknaden bör ske tidigare än efter sex månader. Vi anser att människors rätt att arbeta är i linje med att säkerställa

¹ FN:s kommitté för barnets rättigheter, allmän kommentar nr 14, p. 6.

rättssäkerhet och likabehandling. Att få arbeta påverkar positivt integrationen i samhället för individen.

Sveriges Stadsmissioners utgångspunkter för yttrandet

Stadsmissionens är en idéburen organisation som arbetar för att skapa ett mänskligare samhälle där alla har makt att forma sina egna liv och är delaktiga i samhället. Detta gör Stadsmissionen genom att arbeta med social omsorg, utbildning och arbetsintegration för att hjälpa de mest utsatta människorna i samhället.

I sitt uppdrag utgår Stadsmissionen från FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och värnar om alla människors lika värde, oavsett livssituation. Sveriges Stadsmissioner har lång erfarenhet av arbete för och med människor som söker asyl eller som är i en papperslös situation och har varit en aktiv del av och följt den svenska migrations- och asylpolitiken.

4. Vilka som omfattas av lagen

Sveriges Stadsmissioner är positiv till förslagen 4.3.1, 4.3.2 och 4.3.3 som syftar till att förhindra att människor hamnar mellan olika system. Vi anser att det är viktigt att människor, oavsett juridisk status, som befinner sig i Sverige ges möjlighet att tillförsäkras sina grundläggande rättigheter. Detta innefattar tillgång till vård, bostad och ett socialt skydd som möjliggör en tillvaro i enlighet med mänskliga rättigheter. Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget om att barn, som bor hos en vårdnadshavare med uppehållstillstånd som inte omfattas av mottagandelagen, inte heller ska omfattas av denna.

5.1.1 Bakgrund till uppdraget att föreslå åtgärder för ett ordnat mottagande

Enligt tidigare delbetänkandet En ny ordning för asylsökandes boende (SOU 2022:64) är utgångspunkten att asylsökande tilldelas plats på asylboende och informationen från Migrationsverket inte ska ge utrymme att överväga andra boenden för att främja en effektiv asylprocess och ett välfungerande återvändande och för att kunna erbjuda asylsökande adekvat stöd under processen.

Denna utgångspunkt vänder sig Sveriges Stadsmissioner emot. Kollektiva boenden för asylsökande bör undvikas i största möjliga mån och särskilt för barn. Om alla asylsökande som regel ska bo på asylboenden under hela asyltiden krävs stora förbättringar jämfört med dagens asylboenden.

Sveriges Stadsmissioner saknar också en utredning om varför människor väljer eget boende framför asylboende, en viktig utgångspunkt och vägledning för framtida asylboende som Stockholms Stadsmission också beskriver i sitt tidigare svar.²

² [Remiss av betänkandet En ny ordning för asylsökandes boende, SOU 2022:64](#)

Utredningen föreslår att personer som meddelats beslut om avvisning eller utvisning ska vara skyldiga att bo på asylboende, eftersom det kan förväntas medföra positiva effekter för arbetet med återvändande. Det saknas dock en ordentlig utvärdering av nuvarande boendesystem, och utredningen saknar därmed underbyggda argument för hur såväl asylprocessen som arbetet med verkställighet kommer underlättas med lagändringen.

Utredningen framhåller den mycket svåra boendesituationen i Sverige och att asylsökande tillhör en särskilt utsatt grupp och asylsökande barn i synnerhet. Detta håller Sveriges Stadsmissioner med om. Utredningen säger vidare "Det finns skäl att tro att det på sikt inte är förenligt med barns bästa att bo inneboende hos olika värdfamiljer, med bland annat trångboddhet och ökad utsatthet som följd". Det är såklart beaktansvärt att vilja skydda barn från ökad utsatthet. Men i stället för att placera människor, däribland barnfamiljer, på asylboenden i kombination med ökad kontroll, anser Sveriges Stadsmissioner att det vore lämpligt att angripa roten till problemet exempelvis bostadsbrist, en oreglerad hyresmarknad och asylsökandes extremt låga dagarsättning.

Vid bedömningen av vilket boende familjen ska tilldelas plats på ska hänsyn tas till principen om barnets bästa och att familjer i största möjliga utsträckning hålls samman. Ur rättssäkerhetssynpunkt är det särskilt problematiskt att tilldelningsbesluten inte ska gå att överklaga. Sveriges Stadsmissioner avstyrker därför detta förslag.

Det är särskilt viktigt att ta handläggnings- och väntetider i beaktande vid fördelning av boende, då detta kan innebära att längre boendetider på anläggningsboende än vad lagstiftaren avsett. Sveriges Stadsmissioner möter barnfamiljer som bott i ett år på återvändandecenter. Livet där har blivit vardag, trots att syftet är att boendet ska vara kortvarigt.

Migrationsverkets boenden når inte idag upp till kraven, och har erkänt stora brister runt om i landet. Sveriges Stadsmissioner möter dagligen i våra verksamheter människor som bor på vad som är tänkt att vara tillfälliga, allmänna boenden i Migrationsverkets regi. Enligt vår erfarenhet får inte samtliga personer sina grundläggande behov tillgodosedda bland annat sett till hur dagens boenden är belägna, hur de är utformade och sköts. Några exempel på detta är frånvaron av barn- och lekanpassade ytor, att barn över tio år nekas mellanmål och kallt inredda rum.

Sverige som konventionsstat till barnkonventionen ska säkerställa att ett barn inte skiljs från sina föräldrar mot deras vilja, och så länge det inte är nödvändigt enligt lag med hänsyn till barnets bästa. Enligt FN:s Barnrättskommitté så ska barnets bästa vara avgörande när motstående intressen ställs mot varandra.³

Utredningen framhåller att det är viktigt att låta civilsamhället verka på

³ FN:s kommitté för barnets rättigheter, allmän kommentar nr 14, p. 6.

asylboendena och att civilsamhället får goda förutsättningar att bedriva verksamhet. Vi vill understryka att även om civilsamhället bedriver viktig verksamhet för gruppen asylsökande, personer i process och även med lagakraftvunna avlägsnandebeslut, så fråntar inte det statens skyldigheter som följer av lagar, regler och konventioner att tillgodose människors behov och mänskliga rättigheter. Det är av vikt att boendena anpassas och lämpliga aktiviteter erbjuds i Migrationsverkets regi, och att civilsamhället förblir ett komplement – ingen ersättning för staten. Detta för att skilja på de olika uppdrag och förutsättningar mellan stat och civilsamhälle. Det är statens ansvar att se till att barnens rättigheter blir tillgodosedda, inte civilsamhället.

5.1.4 Anvisning av boende och begränsning av rörelsefriheten enligt EU-rätten

Precis som utredningen konstaterar finns i det nya omarbetade mottagandedirektivet⁴ bestämmelser som under vissa förutsättningar tillåter begränsningar av asylsökandes val av boende och rörelsefrihet. Sveriges Stadsmissioner konstaterar att det är en ej önskvärd utveckling att den svenska regleringen lägger sig på en lägsta nivå enligt vad som är tillåtet enligt EU-rätten. Sveriges Stadsmissioner utgår i sitt arbete från FN:s deklaration om de mänskliga rättigheter och alla människors lika värde. Det krävs därför starka skäl för att staten ska få kontrollera en hel grupps val av bosättning och rörelsefrihet på det sätt som utredningen gör. Det finns inga skäl presenterade som legitimerar sådana begränsningar som presenteras.

Vidare finns det stora tveksamheter om föreslagen författning överensstämmer med det nya mottagandedirektivet. Av artikel 7 framgår exempelvis att medlemsstaterna enligt direktivet kan villkora materiella mottagandevillkor med att asylsökande är bosatta på anvisat boende. Av föreslagen lagtext formuleras dock villkoret som att den asylsökande *enbart* ska vara bosatt på anläggningsboendet. Det följer av direktivets systematik att generella begränsningar enligt artikel 7 ska vara mindre ingripande än de som åläggs med stöd av efterföljande artiklar. En individuell boendeskyldighet enligt artikel 9 är en skyldighet för den asylsökande att vara bosatt *endast* på utpekat boende. Motsvarande formulering saknas i artikel 7. Det saknar således stöd att ålägga asylsökande ett villkor att *enbart* vara boende på anvisat boende på så sätt som lagförslaget utformats.

Av direktivet framgår vidare tydligt att rätten till hälso- och sjukvård inte får villkoras med att den asylsökande ska bo på ett asylboende. Utredningen menar att asylsökande som väljer och bo i eget boende trots att dagersättning och särskilt bidrag villkoras med att den asylsökande bor på asylboende inte heller ska ha rätt till dagersättning eller särskilt bidrag för

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346 av den 14 maj 2024 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (omarbetning).

vårdkostnader. För att rätten till hälso- och sjukvård ska säkerställas krävs att ekonomiskt bidrag till kostnad som uppkommer av hälso- och sjukvård alltid tillgodoses. Att kategoriskt utgå ifrån att asylsökande som bor i eget boende har tillräckliga medel för att täcka sina egna vårdutgifter är inte rättssäkert eller i enlighet med mottagandedirektivet och förslaget riskerar att få oerhört allvarliga konsekvenser för asylsökandes hälsa. Detta särskilt mot bakgrund av att utredning inte närmare utträtt anledningen till att asylsökande väljer att bosätta sig i eget boende.

5.2 Asylsökandes närvaro på asylboendena ska kontrolleras

Utredningens förslag: Asylsökande ska delta i närvarokontroll genom att registrera sitt kort som intygar att innehavaren omfattas av mottagandelagen på det asylboende där den asylsökande tilldelats plats.

Sveriges Stadsmissioner avstyrker förslaget med asylsökandes närvaro på asylboende ska kontrolleras med införande av närvarokontroller som det föreslås av utredningen. Förslaget är integritetskränkande och utgör en oproportionerlig inskränkning av rörelsefriheten. Asylsökande är i en utsatt situation där en ökad kontroll över deras rörelsefrihet och närvaro på boenden skapar en miljö av oro och misstro.

Vidare ställer vi oss tveksamma till utgångspunkten att asylsökande inte som huvudregel skulle bo på de boende som uppge och att förslaget skulle leda till en mer effektiv asyprocess. Sveriges Stadsmissioner ifrågasätter huruvida detta är förankrat i ett faktiskt problem. Förslaget riskerar snarare att skapa en känsla av övervakning och bristande förtroende mellan asylsökande och myndigheter och kan ytterligare förvärpa situationen för människorna som söker asyl i Sverige. Det är vidare enligt vår erfarenhet snarare långa handläggningstider hos Migrationsverket och domstolar som är grunden till de långa beslutsprocesserna. Utan en ordentlig översyn av asyprocessens samtliga fördröjningsorsaker, framstår ökat intresse av tillgänglighet inte som skäligen intressen för att begränsa asylsökandes fria rörlighet och möjlighet till privat- och familjeliv. Förslaget ger också upphov till frågor om hur personuppgifter om asylsökande kommer att hanteras och skyddas.

Vi ser också betydande rättssäkerhetsbrister i förslaget. Närvarokontroller saknar överklagbarhet och är inte tydliga i sin rättsliga grund. I stället för att fokusera på närvarokontroller, bör resurser och insatser riktas mot att förbättra boendemiljöer och ge stöd som stärker asylsökandes möjlighet till självständighet, trygghet och integrering.

Det är även tveksamt om närvarokontrollerna är förenligt med mottagandedirektivet. Det nya mottagandedirektivet tillåter visserligen att medlemsstater inför vissa mekanismer för att kontrollera att en boendeanvisning enligt artikel 7 efterlevs. Vad som tillåts specificeras dock

inte närmare, men det står klart att åtgärder enligt artikeln inte får begränsa sökandes rörelsefrihet.⁵ Det är därför ytterst tveksamt om närvarokontrollerna får utformats så som utredningen föreslår.

Utredningen konstaterar att närvarokontrollerna och den individuella anmälningsskyldigheten ska utformas på ett liknande sätt.⁶ Den individuella anmälningsskyldigheten är dock av helt annan karaktär och därav även omhöljda av rättssäkerhetsgarantier, bl.a. genom att beslut härom går att överklaga.⁷ Det följer även av rubrikerna till respektive artikel där den individuella anmälningsskyldigheten syftar till att begränsa den enskildes rörelsefrihet, medan artikel 7 berör medlemsstaternas organisering av mottagandesystemet. Uttryckligt stöd för att utforma närvarokontrollen så som utredningen föreslår saknas således och systematiken i direktivet talar starkt emot att en föreslagen utformning skulle vara tillåten. Genom att utforma närvarokontrollerna så som föreslagits kringgås i stället de rättssäkerhetsgarantier som den enskilde enligt direktivet ska vara tillförsäkrad vid begränsning av dennes rörelsefrihet. Detta är ytterst oroande.

Sveriges Stadsmissioner avstyrker även att barn över 16 år ska omfattas av närvarokontrollerna, då det åsidosätter svensk lagstiftning där barn är barn till dess de fyller 18 år. Att barn över 16 år själva kan föra sin talan och motta dagarsättning är inte godtagbara skäl för att asylsökande barn ska bedömas som vuxna. Sverige bör uppmuntra utvecklingen av gymnasial utbildning inklusive högskoleförberedande utbildning, och göra dessa tillgängliga och åtkomliga för varje barn. Sverige ska alltid eftersträva att följa FN:s barnrättskommittés rekommendationer och att barn från 16 års ålder inte kan garanteras en skolgång genom utredningens förslag ser Sveriges Stadsmissioner som problematiskt. Sverige bör även säkerställa att alla barn få tillgång till en meningsfull fritid och adekvat skydd för sitt privat- och familjeliv. Det ska också understrykas att asylsökande barn i egenskap av både asylsökande och barn befinner sig i en oerhört utsatt situation.

5.3 Asylsökande ska vistas inom ett begränsat geografiskt område

Utredningens förslag: Asylsökande ska vara skyldiga att vistas inom ett begränsat geografiskt område, som ska omfatta det län där asylboendet är beläget. Skyldigheten ska gälla under hela den tid som prövningen av asylansökan pågår.

Sveriges Stadsmissioner avstyrker förslaget att asylsökande ska vara skyldiga att befinna sig inom ett begränsat geografiskt område. Vi anser att förslaget inskränker den enskilda individens rörelsefrihet och inte är en proportionerlig bestämmelse.

⁵ Skäl 17.

⁶ Se s. 257.

⁷ Se artikel 29.

Det saknas i betänkandet adekvat och grundlig utredning om behovet av en generell områdesbegränsning för alla asylsökande. En områdesbegränsning är en ingripande åtgärd där den enskilde får sin rörelsefrihet kraftigt begränsad. Precis som betänkandet noterar, är det enligt det nya mottagandedirektivet enbart tillåtet att ålägga asylsökande en sådan områdesbegränsning för att säkerställa en snabb, effektiv och ändamålsenlig behandling av asylansökan eller om sådana begränsningar behövs med hänsyn till kapaciteten hos berörda områden. Det saknas i utredningen belägg för att begränsningar i asylsökandens rörelsefrihet skulle bidra till en snabbare, effektivare och mer ändamålsmässig hantering av asylansökan och att asylsökande som huvudregel inte skulle vara tillgänglig för den utredning som är nödvändig i samband med asylprocessen.

Sveriges Stadsmissioner ställer sig därför frågande till utgångspunkten att en områdesbegränsning i huvud taget skulle vara nödvändig i relation till det påstådda syftet. Migrationsverket har dessutom mottagit upprepad kritik för långa handläggningstider, där den fördröjda handläggningen inte hänfört sig till den asylsökandes frånvaro eller beteende utan passivitet hos myndigheten.⁸ Sådan kritik är allvarig och talar för att områdesbegränsningen under en lång tid riskerar att utgöra en oproportionerlig begränsning i den enskildes rörelsefrihet och rätt till familje- och privatliv. Även om Migrationsverket på ett tillfredsställande sätt skulle komma till rätta med de långa handläggningstiderna kvarstår att den asylsökande skulle riskera att omfattas av begränsningen även under en överklagande-process. Av migrationsdomstolarnas hemsidor framgår att handläggningstiden just nu kan uppgå till uppemot 17 månader, beroende på domstol.⁹ Lagstiftaren bör inte driva igenom lagstiftning där man redan på förhand kan konstatera att lösningen inte kommer hålla över tid. Det finns vidare ingenting i utredningen som i övrigt skulle motivera en sådan ingripande rörelsebegränsning.

Vidare riskerar områdesbegränsningen strida mot rörelsefriheten så som den stadgas i internationella konventioner.¹⁰ Rörelsefriheten får enbart begränsas om det är absolut nödvändigt och med särskilt angivna syften. Sådana nödvändiga skäl presenteras inte i utredningen.

⁸ Se bl.a. JO 2023 s. 470.

⁹ Hämtat den 18 december 2024.

¹⁰ Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheternas fjärde tilläggsprotokoll artikel 2 samt Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter artikel 12.

5.4 Migrationsverket ska i vissa situationer kunna fatta individuella beslut om boendeskyldighet och anmälningsskyldighet

Sveriges Stadsmissioner motsätter sig förslaget om att en individuell boende- och anmälningsskyldighet ska kunna åläggas asylsökande. Vi menar också att alla barn, vilket man är till 18 års ålder enligt svensk lag, ska undantas sådana ingripande åtgärder. Sveriges Stadsmissioner anser att barnets rätt till skydd, trygghet och frihet bör vara i fokus i alla beslut som rör deras situation.

Förslagen om boende- och anmälningsskyldighet är för ingripande i människors rörelsefrihet, integritetskränkande och saknar proportionalitet i relation till syftet med mottagandelagen. Det riskerar leda till ökad utsatthet och ett misstänkliggörande av asylsökande som grupp.

5.5 Dagersättningen ska sättas ned om den asylsökande vistas utanför det län där asylboendet är beläget eller åsidosätter en individuell anmälningsskyldighet

Utredningens förslag: Dagersättningen ska kunna sättas ned för asylsökande som utan tillstånd vistas utanför det län där deras asylboende är beläget eller åsidosätter en individuellt beslutad anmälningsskyldighet.

Sveriges Stadsmissioner invänder mot utredningens förslag om nedsättningsgrunder som kan bidra till att dagarsättningen kan sättas ned som en konsekvens av att skyldigheter inte efterlevs. Dagersättningens syfte är att säkerställa att personer kan täcka sina grundläggande levnadskostnader och att koppla ersättningen till strikta skyldigheter riskerar att utsätta individer för mer stress och osäkerhet.

Det är särskilt oroande att förslaget även kommer att drabba barn som själva saknar möjlighet att fatta beslut om sin situation, men ändå riskerar nedsatt dagarsättning. I en tidigare remiss från Stockholms Stadsmission En ny ordning för asylsökandes boende (SOU 2022:64) lyftes fram just denna problematik och vi anser att det fortfarande är en viktig del som bör tas i beaktande. Utredningen lyfter som exempel på misskötsamhet användning av privata kokplattor, som i sin tur föreslås leda till nedsatt dagarsättning. Individer, vuxna och barn, kan tillbringa flera år på asylboenden. Sveriges Stadsmissioner ser det därför som viktigt att familjer ska kunna tillaga sin egen mat. Mat är en stor del av människors liv, vardag och sammanhang. Vi vill snarare se att det finns tillitsbyggande åtgärder, med stabila levnadsvillkor och frivillighet.

Vidare noteras att dagarsättningen fortsatt ska kunna sättas ned om den enskilde utan godtagbara skäl inte deltar i anvisad sysselsättning. De föreslagna sysselsättningskyldigheterna i 2 kap. 6 § mottagandelagen syftar enligt paragrafen till att göra den asylsökandes vistelse meningsfull. Att inte delta i sådan sysselsättning, exempelvis skötsel av asylboendet, kan inte utgöra grund för nedsättning av dagarsättning enligt det nya

mottagandedirektivet.¹¹ Det är även tveksamt om motsvarande bestämmelse i nuvarande lagstiftning är tillåten enligt nu tillämplbart direktiv.

Vidare bör arbete som åläggs asylsökande enligt paragrafen ses mot bakgrund av att asylsökande i betänkandet föreslås ges tillträde till arbetsmarknaden först efter sex månader om asylansökan inte avgjorts i första instans. Att begränsa asylsökandes rätt att arbeta, samtidigt som denne tvingas till sysselsättning på ett asylboende under hot om indragen dagersättning, är inte humant. Sveriges Stadsmissioner vill i detta sammanhang framhålla att alla har rätt att söka asyl.

7.2–3 Anmälningsskyldighet och områdesbegränsning

Sveriges Stadsmissioner avstyrker förslaget om att personer med avlägsnandebeslut ska åläggas en anmälningsskyldighet. Förslaget kan inte läggas till grund för lagstiftning då en generell anmälningsskyldighet tycks strida mot återvändandedirektivet¹². Det följer av artikel 7.3 och 7.4 i direktivet att det endast är under särskilda omständigheter – såsom vid risk för avvikande – som medlemsstaterna kan ålägga den som omfattas av ett återvändandebeslut en skyldighet att regelbundet anmäla sig hos myndigheterna, deponera en tillräcklig garantisumma, lämna in handlingar eller stanna på en viss plats.¹³ Utan en individuellt konstaterad avvikerisk kan således en skyldighet att anmäla sig hos Migrationsverket eller på återvändandecentret inte åläggas den enskilde.

Vidare avstyrker Sveriges Stadsmissioner förslaget om att personer med avlägsnandebeslut ska omfattas av en områdesbegränsning. Sveriges Stadsmissioner anser att det inte är proportionerligt med en generell områdesbegränsning. Sådana ingripande beslut måste föregås av en individuell prövning.

7.4 Dagersättningen ska kunna sättas ned om skyldigheterna inte uppfylls

Utredningens förslag: Dagersättningen ska kunna sättas ned för personer med avlägsnandebeslut som utan tillstånd uteblir från minst två anmälningstillfällen under en månad eller vistas utanför det län där deras asylboende är beläget. Beslutet om nedsatt dagersättning ska gälla i minst en vecka.

Dagersättningen ska inte sättas ned om åsidosättandet av anmälningsskyldigheten eller områdesbegränsningen berodde på orsaker som personen inte råde över.

¹¹ Jfr artikel 23.

¹² Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna.

¹³ Domstolens dom (första avdelningen) av den 28 april 2011, mål C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, punkt 37.

Sveriges Stadsmissioner avstyrker utredningens förslaget om att dagersättningen kan sättas ner om skyldigheterna inte uppfylls. Vi anser att förslaget är problematiskt och inte genomtänkt för vilka konsekvenser de får mot en utsatt grupp i samhället. Dagersättningens syfte är att säkerställa att personer kan täcka sina grundläggande levnadskostnader och att koppla ersättningen till strikta skyldigheter riskerar att utsätta individer för mer stress och osäkerhet.

Det är särskilt oroande att förslaget även kommer att drabba barn som själva inte kan påverka sina föräldrars handlingar, men ändå drabbas av nedsatt dagersättning. I en tidigare remiss från Stockholms Stadsmission En ny ordning för asylsökandes boende (SOU 2022:64) lyfte de fram just denna problematik och vi anser att det fortfarande är en viktig del som bör tas i beaktning.

Sveriges Stadsmissioner möter flera människor som har en dagersättning som dragits in eller blivit nedsatt, samtidigt som vi många gånger möter människor med dagersättning som trots detta inte har råd med nödvändiga levnadskostnader.

Slutligen vill vi understryka orimligheten i att beslut om nedsättning i många fall drabbar människor med avlägsnandebeslut som på grund av praktiska verkställighetshinder inte kan lämna Sverige.

8.1.2 Övergångsersättning

Utredningens förslag: En övergångsersättning ska kunna utgå till asylsökande som beviljas uppehållstillstånd och upphör att omfattas av mottagandelagen. Ersättningen ska betalas ut som ett engångsbelopp i samband med att en person som har uppehållstillstånd upphör att omfattas av mottagandelagen och skrivs ut från Migrationsverkets mottagningssystem. En förutsättning för att en person ska få övergångsersättning är att han eller hon saknar egna medel.

Utredningens bedömning: Kommuner bör inte få statlig ersättning för initiala kostnader för ekonomiskt bistånd åt de utlänningar som kan få övergångsersättning.

Vi tillstyrker förslaget om övergångsersättning. Sveriges Stadsmissioner är generellt positiva till förslaget om övergångsersättningen för människor som har blivit beviljat uppehållstillstånd. Vi ser detta som ett viktigt steg för att underlätta övergången och främja en mer självständig livssituation. Samtidigt vill vi betona vikten av att människor som är i behov av övergångsersättning får det. Därför är det viktigt att ta hänsyn till individuella omständigheter, för att undvika att de som är i behov av stödet inte blir utan.

8.2.6 Särskilda bestämmelser för ensamkommande barn:

Ensamkommande barn ska ha rätt till logi, dagersättning och särskilt bidrag utan några särskilda villkor. Med ensamkommande barn avses barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige är skilda från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare

Sveriges Stadsmissioner är positiva till förslaget att ensamkommande barn inte omfattas av anmälningsskyldigheten. Vi anser att förslaget är ett viktigt steg i att stödja och skydda barnens rättigheter. Ensamkommande barn är en utsatt grupp och vi delar utredningens förslag att dessa barn ska ha rätt till boende, dagersättning eller andra särskilda behov. Vi ser det även som positivt att ensamkommande barn inte omfattas av anmälningsskyldigheter.

Vi ställer oss däremot kritiska till utredningens förslag om att ensamkommande barn i samband med 18 års dagen ska flytta till ett asylboende och därmed även omfattas av de kontrollåtgärder som föreskrivs i mottagandelagen. Förslaget innebär att ensamkommande barn rycks upp från sina sociala sammanhang efter att ha etablerat sig i familjehem, skola och på sin fritid. Kravet på tillstånd för att fullfölja sin skolgång riskerar även att leda till ökad oro och onödigt lidande för barn och unga. Enligt Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr. 22 uppmanas konventionsstaterna att vidta skydds- och stödåtgärder även efter 18 års ålder.

8.3.3 Dagersättningen ska följa grunderna för beräkning av försörjningsstödet

Utredningens förslag: Reglerna om dagersättning i mottagandeförordningen ska utformas så att det finns en koppling till grunderna för beräkning av försörjningsstödet enligt socialtjänstlagen. Nivån på dagersättningen ska beräknas som en procentsats av den riksnorm för personliga kostnader som fastställs av regeringen inför varje kalenderår.

Utredningens förslag att reglerna om dagersättning ska indexeras och utformas så att det finns en koppling till grunderna för beräkning av försörjningsstödet enligt socialtjänstlagen är något Sveriges Stadsmissioner sedan länge efterfrågat. Det är ett positivt steg i rätt riktning. Vi ser dagligen hur människor drabbas av de låga ersättningsnivåerna och där de ofta tvingas lita på stöd av privatpersoner och civilsamhälle för att täcka sina mest grundläggande behov. Att leva i ekonomisk utsatthet kan få stora konsekvenser för människors möjlighet att få sina rättigheter tillgodosedda. Ekonomisk utsatthet är en känd riskfaktor för stress och psykisk ohälsa. För

människor som flytt till Sverige och som ofta varit med om svåra händelser riskerar den låga dag ersättningen att förvär ra deras mående.

Däremot är Sveriges Stadsmissioner starkt kritiska till att den procentsats av riksnormen för försörjningsstöd för personliga kostnader som dag ersättningen ska beräknas på inte resulterar i någon faktisk förändring av den summa som gäller idag. Det blir helt enkelt ingen höjning av dag ersättningen.

Enligt skäl 60 och artikel 19 i mottagandedirektivet ska asylsökande ges en värdig levnadsstandard och ekonomiskt stöd baserat på nationella riktmärken. Vi ser positivt på att dag ersättningen knyts till riksnormen för försörjningsstöd, men nivåerna är inte tillräckliga för att uppfylla direktivets krav. Dag ersättningen behöver ses över, för att kunna anpassas till försörjningsstödet s nivå. För att säkerställa en värdig levnadsstandard behöver dag ersättningen och materiella mottagningsvillkoren vara på samma nivå. Sveriges Stadsmissioner anser det viktigt då vi inte kan skilja på människor beroende på deras juridiska status, utan människor ska ha samma skäliga levnadsnivå när de befinner sig i Sverige. Det bör även finnas en konsekvensanalys eller uppföljning för att säkerställa att dag ersättningen täcker de behov som den syftar till att göra. Idag är dag ersättningen på en lägre nivå än vad försörjningsstödet och vi ser de problematiska att det ska täcka detsamma behov.

Tillförsäkrandet av en skälig levnadsnivå för asylsökande barn samt barn utan uppehållstillstånd efterfrågas av FN:s barnrättskommitté i kommentar nummer 22 och 23. Sverige har även fått rekommendationer om att höja dag ersättningen från såväl FN:s barnrättskommitté liksom av FN:s kommitté för de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. Sverige har till ansvar att garantera samtliga barn, oaktat juridisk status, sina rättigheter och dag ersättningsnivån måste nu höjas.

Enligt utredningens förslag så ska familjer med mer än två barn fortsättningsvis lämnas hel dag ersättning endast för de två äldsta barnen. För varje yngre barn lämnas dag ersättning endast med hälften av beloppet som annars gäller. Beräkningen är oskälig och diskriminerande till sin utformning gentemot större barnfamiljer. Dag ersättningens storlek ska inte påverkas av antal barn i en familj när ersättningen är tänkt att täcka behov *per person*. Detta riskerar att drabba större familjer oproportionerligt hårt, leda till ökad utsatthet för barn och i praktiken fungera som ett omvänt flerbarnstillägg för många föräldrar, framför allt ensamstående.

Tillträde till arbetsmarknaden

Utredningens förslag: Asylsökande ska ges rätt att arbeta utan arbetstillstånd först efter en viss tid i Sverige. Undantaget från kravet på arbetstillstånd ska inträda först sex månader efter det att asylansökan lämnades in, under förutsättning att övriga villkor är uppfyllda, om Migrationsverket inte har fattat ett beslut i asylärendet och förseningen inte kan tillskrivas den asylsökande. Tidsgränsen för tillträde till arbetsmarknaden anpassas därigenom till den normala tidsåtgången för prövning av asylansökan enligt EU-rätten.

Sveriges Stadsmissioner är kritiska till förslaget att asylsökande ska ges rätt att arbeta utan arbetstillstånd först efter sex månader. Vi vill att tillträde till arbetsmarknaden ska ges direkt när asylansökan lämnas in. Detta för att möjliggöra ökat självbestämmande och självständighet samt egenförsörjning. Alla försvärande krav riskerar att öka risken för utnyttjande och exploatering. Detta särskilt mot bakgrund av dagersättningens oerhört låga nivåer, där behov av ytterligare inkomst är oundviklig.

9 Lagens förhållande till socialtjänstlagen

Sveriges Stadsmissioner instämmer i att det behövs klargöranden av ansvarsfördelningen mellan socialtjänstens och Migrationsverkets uppdrag och ställer oss i grunden positiva till förslag som syftar till att skapa större tydlighet i frågor som tidigare har hamnat i gränslandet mellan lagen om mottagande av asylsökande och socialtjänstlagen. Vi tillstyrker förslaget att socialtjänsten framöver ska ansvara för att bedöma behovet av sociala insatser och tillhandahålla dessa, men ser att behov finns av att säkerställa information till asylsökande avseende rättigheter och möjligheter till insatser från socialtjänsten. Vi kan inte se att utredningen klargör hur ej behovsprövade insatser enligt den nya socialtjänstlagen förhåller sig till de föreslagna ändringarna. Detta bör förtydligas.

Vi avstyrker förslaget om att socialtjänsten inte ska kunna ge ekonomiskt bistånd i någon form och ser detta som oroande.

Vi tillstyrker förslaget att kommuner ersätts för kostnader för sociala insatser av staten. Det är en direkt förutsättning för att garantera stöd till utsatta samt främja ett jämlikt system och att de behövande får de stöd de har rätt till och inte riskerar bli föremål för kostnadsbesparing.

Sveriges Stadsmissioner motsätter sig förslaget om att frivilligt bistånd inte ska kunna ges till människor som omfattas av mottagandelagens bestämmelser. Detta ser vi som problematiskt, med anledning av socialtjänstens yttersta ansvar. Socialtjänstens yttersta ansvar bör omfatta alla inom socialnämndens område.

I utredningen saknas konsekvensanalys för situationen för de människor som inte väljer att bo på asylboenden. Det är oklart hur personer som bor utanför asylboenden ska kunna tillgodose sina behov, vilket kan leda till en ökad utsatthet och hemlöshet. Dessa risker bör analyseras närmare. Sveriges Stadsmissioner anser att asylsökande som bor i ett eget boende bör ha samma rätt till mottagningsstöd som de som bor på ett anvisat asylboende.

9.2.3 Ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen ska inte utgå när personen omfattas av mottagandelagen

Utredningen föreslår att personer som omfattas av mottagandelagen inte ska ha rätt till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och den begränsning som är gällande avseende försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § och nödbistånd enligt 4 kap. 3 § kvarstår och det frivilliga biståndet enligt 4 kap 2 § ska inte kunna beviljas till personer som omfattas av mottagandelagen

Förslaget motiveras med att de föreslagna bestämmelserna om bistånd i mottagandelagen medför att det alltid kommer att finnas möjlighet för personer som omfattas av den att uppfylla lagens villkor för ekonomiskt bistånd.¹⁴ Även om vi är positiva till de föreslagna ändringarna om bibehållen dagersättning och boende fram till att en person lämnar landet ser vi att de föreslagna ändringarna kan medföra negativa konsekvenser för utsatta personer, däribland barn.

I socialtjänstlagen 2 kap 1 § första stycket framgår att varje kommun svarar för socialtjänsten inom sitt område, och i 2 a kap 2 § första stycket att socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Det yttersta ansvaret gäller alla som vistas i kommunen, oavsett om hen har ett uppehållstillstånd eller inte. Det bistånd som kommit i fråga för personer som omfattats av lagen om mottagande av asylsökande har enligt praxis begränsats till nödsituationer, och även om HFD 2017 ref. 33 medförde att nödbistånd enligt 4 kap 2 § inte kunde beviljas personer tillhörande personkretsen i LMA så innebär det så vitt vi förstått inte någon inskränkning i sig av socialtjänstens yttersta ansvar.

Utredningen föreslår ändringar som medför att socialtjänstens yttersta ansvar inte längre ska kunna säkerställas för med stöd av 4 kap socialtjänstlagen, även om akut nöd föreligger, om personen omfattas av mottagandelagen.

Detta innebär att socialtjänstens yttersta ansvar med den föreslagna regleringen inte längre kommer att omfatta alla som vistas i en kommun, åtminstone vad avser ekonomiskt bistånd. Att vissa personer helt undantagits från det skyddsnät som socialtjänstlagen utgör även om

¹⁴ SOU 2024:68 s. 713.

personen befinner sig i en akut nödsituation medför en klar ändring av socialtjänstens uppdrag och syfte.

Sveriges Stadsmissioner lång erfarenhet av att arbeta med ärenden som rör bistånd och där personer fallit emellan olika system. Gemensamt för alla dessa är att individens utsatthet eskalerar när regelverk inte är utformade efter en tillvaro där det finns stolar att falla emellan. Att lagstifta om ett förbud som utestänger vissa grupper från att beviljas bistånd enligt socialtjänstlagen, också för att avhjälpa akut nöd, riskerar att bidra till ökad utsatthet, särskilt avseende grupper som är särskilt sårbara. Förslaget väcker också frågor i förhållande till dess förenlighet med barnkonventionen.¹⁵ Genom att utesluta barn från möjligheten till ekonomiskt stöd, även i akuta nödsituationer, riskerar förslaget att villkora barns rättigheter utifrån föräldrarnas migrationsstatus. En sådan tillämpning är svår att förena med barnkonventionens krav på lika rättigheter oavsett barns juridiska eller sociala ställning. Bestämmelserna skulle också kunna vara oförenliga med andra internationella åtaganden.¹⁶

Eftersom mottagandelagen inte innehåller några regler som säkerställer stöd i akuta nödsituationer, bör personer som omfattas av mottagandelagen även fortsatt ha rätt att ansöka om nödbistånd enligt socialtjänstlagens bestämmelser – inte minst för att säkerställa barns rätt till skydd och stöd. Detta är avgörande för att upprätthålla socialtjänstens funktion som yttersta skyddsnät och för att säkerställa att ingen lämnas utan hjälp i en akut nödsituation. Vi avstyrker därför förslaget i denna del.

14 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förslagets övergångsbestämmelser anger att lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) fortsatt ska gälla beslut som inte avser dagersättning eller särskilt bidrag som har meddelats före den 1 oktober 2026. Sveriges Stadsmissioner ser att förslaget om övergångsbestämmelser kan få omotiverade och svåra konsekvenser, om vi tolkar övergångsbestämmelserna på rätt sätt. Detta då personer som förlorat sin rätt till bistånd enligt 11 § andra eller tredje stycket LMA kan endast få denna rätt tillbaka om villkoren i 11 a § är uppfyllda.

Om en person vars bistånd har upphört enligt 11 § endast kan omfattas av mottagandelagen efter att ett avvisnings- eller utvisningsbeslut preskriberats, innebär detta att dessa individer utesluts från mottagandelagens regler om bistånd och boende fram till dess att preskriptionstiden löpt ut. De förslag om förlängd preskriptionstid,

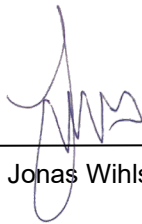
¹⁵ Särskilt avseende artikel 2, icke-diskriminering 26 och 27, barns rätt till social trygghet och en skälig levnadsstandard.

¹⁶ Se exempelvis artikel 11 i den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ESK-konventionen) och Europarådets sociala stadga artikel 30 och rätten till bostad artikel 31

(Preskription av avlägsnandebeslut och vissa frågor om återreseförbud SOU 2024:10) som föreslås träda i kraft 1 april 2025 i år får också betydelse när personens rätt till bistånd upphört före 1 oktober 2026. Personer som av olika skäl inte vill, kan, eller vågar återvända och därmed inte lämnat Sverige i enlighet med beslutet, kan, förutsatt att vi tolkat förslaget korrekt, också vara helt utestängda från möjligheten till bistånd under mycket lång tid. ¹⁷Utifrån detta motsätter sig vi oss detta förslag som innebär att försätta i människor som redan befinner sig i en social sårbarhet i ekonomisk utsatthet.

Vi tackar härmed för möjligheten att lämna vårt remissyttrande över förslag Mottagandelagen. En ny lag för ordnat asylmottagande och effektivt återvändande. Diarienummer Ju2024/02070 och hoppas att våra synpunkter beaktas i den fortsatta beredningsprocessen.

Sveriges Stadsmissioner

Jonas Wahlstrand, Generalsekreterare

¹⁷ En sådan bestämmelse skulle strida mot Sveriges internationella åtaganden, bland annat Barnkonventionen artikel 2, artikel 26 och 27 samt artikel 11 i den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ESK-konventionen) och Europarådets sociala stadga artikel 30 och rätten till bostad artikel 31.